

Lietuvos Respublikos Prezidentei
S. Daukanto a. 3, LT-01122 Vilnius

Teisėjų tarybai
L. Sapiegos g. 15, LT-10312

Lietuvos Respublikos Teisėjų asociacijai
Gedimino pr. 40/1, LT-01502, Vilnius

DĖL NETEISĖTO POVEIKIO TEISMAMS IR KONSTITUCIJOS PAŽEIDIMŲ

2013 m. liepos 9 d.

Vilnius

Tikėdami, jog tik būdama savarankiška, nepriklausoma nuo kitų valdžių, teisminė valdžia gali įgyvendinti savo funkciją – vykdyti teisingumą, laikome savo pareiga reaguoti į š.m. birželio 10 d., Darbo partijos (leiboristų) teisiamiems lyderiams skaitant savo baigiamąsias kalbas Vilniaus miesto apygardos teisme, Vilniuje, Lukiškių aikštėje kelių šimtų šios partijos narių ir rėmėjų pareikštą viešą palaikymą teisiamiesiems, o tuo pačiu į išreikštą nepasitikėjimą teismine Lietuvos valdžia ir savotišką spaudimą priimti šiems asmenims palankų sprendimą.

Tuo pačiu metu Lietuvos žiniasklaidos priemonėse pradėta precedento neturinti kampanija, kurios tikslas – visiškai teisiamųjų Darbo partijos (leiboristų) lyderių išteisinimas.

Neabejotinai matyti, kad tokiu būdu Darbo partija (leiboristai) siekdama sau naudingų teismų sprendimų, daro neteisėtą draudžiamą poveikį teismams, tuo grubiai pažeisdama Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintus valdžių padalijimo, teisėjų ir teismų nepriklausomumo principus bei demokratines vertybes.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 114 straipsnis draudžia valstybinės valdžios ir valdymo institucijų, Seimo narių ir kitų pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ar piliečių kišimąsi į teisėjo ar teismo veiklą.

Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad teisėjai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi nuo proceso dalyvių, teismų administracijos, kitų teisėjų, valstybės valdžios institucijų, pareigūnų bei kitų asmenų; teisėjams negali būti daromas joks politinis, ekonominis, psichologinis, socialinis spaudimas ar kitoks neteisėtas poveikis, kuris galėtų turėti įtakos jų sprendimams.

Kadangi š.m. birželio 10 d. netoli nuo teismo pastato įvykusiame mitingė dalyvavo trys Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariai: Dainius Pavalkis, Algimanta Pabedinskienė ir Šarūnas Birutis, taip pat ir Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Vytautas Gapšys kiti Seimo nariai: Viktoras Uspaskichas, Dangutė Mikutienė, Audronė Pitrėnienė, Kęstutis Daukšys, Loreta Graužinienė, Zita vikienė ir kt. bei Vilniaus vicemeras Jonas Pinsky, o jame kalbėjusieji nurodė teismams, kaip jie turėtų išspręsti bylą, išdėstė politinius argumentus, kokie teismų sprendimai būtų teisingi bei politiškai korektiški ir nepakenktų Darbo partijai (leiboristams), akivaizdu, kad tokiais veiksmais ši partija ir atskiri jos nariai – valstybės politikai – daro neteisėtą poveikį teisminei valdžiai, kišasi į teisėjo ir teismo veiklą ir tuo grubiai pažeidžia Konstitucijos, Teismų įstatymo nuostatas bei viršija savo įgaliojimus.

Konstitucinėje doktrinoje nurodoma, kad „pagal Konstituciją teismai – savarankiška ir nepriklausoma valdžia. Ši konstitucinė nuostata reiškia, kad teisėjas neprivalo jokiai valstybės institucijai ar pareigūnams pasiaiškinti dėl savo nagrinėjamų bylų, neprivalo nagrinėjamų bylų pateikti kam nors susipažinti, išskyrus atvejus, numatytus proceso įstatymuose“ (1999 m. gruodžio 21 d. nutarimas).

Todėl pažymime, kad kaip ne kartą nurodyta Konstitucinio Teismo nutarimuose, Konstitucija draudžia vykdomajai ir įstatymų leidžiamajai valdžiai kištis į teisingumo vykdymą, daryti teismams kokį nors poveikį ar vertinti teismų darbą nagrinėjant bylas, juo labiau – nurodinėti, kaip turėtų būti vykdomas teisingumas.

„<...> vykdydamas teisingumą teisėjas klauso tik įstatymo. Tai reiškia, kad **teisėjas negali būti skatinamas ar orientuojamas, kaip išnagrinėti bylą**, – jis privalo nustatyti objektyvią tiesą byloje ir remdamasis įrodytais juridiniais faktais tiksliai pritaikyti įstatymą.“ (Konstitucinio Teismo 1995 m. gruodžio 6 d. nutarimas).

Taip pat pažymėtina, kad tokiais savo veiksmais Darbo partija (leiboristai) ne tik daro neteisėtą poveikį teismams, bet ir demonstruoja valstybės valdžios atstovams neleistiną teisinį nihilizmą, diskredituoja valstybės valdžią.

Valstybės pareigūnai ir kiti asmenys, jeigu jie nepaiso konstitucinių imperatyvų, turi būti traukiami atsakomybėn pagal Konstituciją ir įstatymus. Taip pat manome, kad tam, kad Konstitucijai, teisei nepaklūstantys asmenys neitų svarbių pareigų valstybėje, yra reikalinga vieša demokratinė valstybės pareigūnų veiklos kontrolė ir atsakomybė visuomenei, apimanti *inter alia* galimybę pašalinti iš užimamų pareigų tuos valstybės pareigūnus, kurie pažeidžia Konstituciją, teisę, asmeninius ar grupinius interesus iškelia virš visuomenės interesų, savo veiksmais diskredituoja valstybės valdžią.

Nėra pagrindo abejoti, kad Darbo partija (leiboristai) į teismo veiklą kišasi ir daro neteisėtą poveikį teismams ne dėl šių konstitucinių imperatyvų nežinojimo, o sąmoningai, be to, pagal susiformavusią teismų praktiką valstybės institucijos vadovams yra taikomi aukštesni veiklos ir atsakomybės standartai nei eiliniams pareigūnams. Visuomenė turi pagrįstų lūkesčių, kad valstybės institucijos vadovai yra ne tik aukštesnės profesinės kvalifikacijos, bet ir veikia laikydamiesi aukštesnių moralės ir tarnybinės etikos principų.“ (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis. Administracinių teismų praktika. 2004. Vilnius, Nr. 6, p. 116-131*).

Iš Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto teismų, teisėjų nepriklausomumo vykdamas teisingumą, teisinio saugumo principų kyla ir teismų, teisėjų apsaugos nuo bet kokio neteisėto poveikio ar įtakos imperatyvas, todėl valstybė turi pareigą efektyviai saugoti teismus, teisėjus nuo neteisėto poveikio ar įtakos, užtikrinti jų pasitikėjimą savo valstybe (kurios teisminę valstybės valdžią jie vykdo) ir teise (kuria remdamiesi įgyvendina savo priedermę).

Todėl visų adresatų **prašome** savo turimos kompetencijos ribose ištirti, ar nurodytais Darbo partijai (leiboristams) priklausančių valstybės politikų ir jų rėmėjų veiksmais nebuvo ir nėra daromas neteisėtas poveikis teisėjams, galimai sąmoningai trukdoma Lietuvos teismams vykdyti teisingumą, įvertinti tokius antikonstitucinius jų veiksmus ir patraukti už juos atsakingus asmenis atsakomybėn bei imtis priemonių užkirsti kelią bandymams daryti neteisėtą poveikį teismams ateityje.

Pagarbiai -

Lietuvos Sąjūdžio pirmininkas

Vidmantas Žilius